

Firdovsiyye Ohmedova

Tarix üzrə
felsefə doktoru,
dosent

Fevral inqilabından sonra Rusyanın federativ demokratik respublikasından başlayarak, 1920-ci ilin 27 Aprel tarixində Azərbaycan milli hərəkatının özü də öz müqaddərətini təyin etmə prinsipindən çıxış edərək «Azərbaycan müxtarıyyəti» şəhərini irəli sürmüştülər. Demokratik federativ Rusiya tərkibində məhəlli müxtarıyyət tələbinin məqbul bilməyən siyasi qüvvələr Azərbaycan milli hərəkatını zorakılıqla yatrımağa səy göstərir, birgə hərəkət edirdilər.

Azərbaycan Cümhuriyyətinin elan olunması regionda geosiyasi vəziyyəti dəyişmişdir. Artıq tam iştiqlala qovuşmaq yolunu seçmiş Azərbaycan nümayandələri Rusiya ilə yaxın və böyük qonşusu kimi ikitərəflı, bərabər hüquqlu münasibətlərə üstünlük verirdi. Lakin Bakı quberniyasını nəzarətində saxla-

ifadə etmişdi: «Gələcək müstəqillik (Bakı tutulandan sonra) haqqındaki söhbətlər yoldaş Orconikidzenin konstruksiyasında yeqin ki, Bakını tutmaq faktını Azərbaycanın müstəqilliyi haqqında notalarla əlaqələndirmek (muvəffəqiyyətsiz)

cəhdidir. Məne elə gelir ki, gələcək (güman edilən) müstəqillik ciddi əməli əhəmiyyəti olmayan

yən tərəddüdlər nədən qaynaqlanır? «Xüsusi dünya siyasəti»ni icad etməyə vadar edən səbəblər mövcud idi. Mehəz həmin səbəblər üzündən Stalin Azərbaycanda təşkil ediləcək üsyanın onlar üçün istənilən neticəni təmin edəcəyinə, yəni sovet hakimiyətini bərqərar edib, Rusyanın nəzərətinə keçəcəyinə gətirib çıxardacağına inanmışdı: «bu üsyanın heç bir şansı yoxdur. Buna görə de Azərbaycanın hündürlərini keçmək lazımlılaşdır». Bununla belə, xarici mü-

şəhər -

üçüncü ümumi qazançlı vənənür: işlət-

geçmək -

hər hansı Azərbaycanın tərəfdarlığı -